

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**της 29ης Απριλίου 2004**

που τροποποιεί την απόφαση 2000/572/ΕΚ όσον αφορά τους όρους για την υγεία των ζώων και την κτηνιατρική πιστοποίηση σχετικά με ορισμένα παρασκευάσματα κρέατος υπό διαμετακόμιση ή προσωρινή αποθήκευση στην Κοινότητα

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2004) 1672]

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2004/437/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

την οδηγία 2002/99/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για τους κανόνες υγειονομικού ελέγχου που διέπουν την παραγωγή, μεταποίηση, διανομή και εισαγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση¹, και ιδίως το άρθρο 8 παράγραφος 5 τρίτη περίπτωση και το άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο β) και παράγραφος 4 στοιχείο γ),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η οδηγία 94/65/ΕΚ του Συμβουλίου καθορίζει τους υγειονομικούς κανόνες για την παραγωγή και τη θέση στην αγορά κιμάδων και παρασκευασμάτων κρέατος², συμπεριλαμβανομένων των όρων για τις εισαγωγές στην Κοινότητα.
- (2) Η απόφαση 2000/572/ΕΚ της Επιτροπής καθορίζει τους όρους σχετικά με την υγεία των ζώων και τη δημόσια υγεία καθώς και την κτηνιατρική πιστοποίηση για τις εισαγωγές παρασκευασμάτων κρέατος από τρίτες χώρες³.
- (3) Η απόφαση 94/984/ΕΚ της Επιτροπής καθορίζει τους υγειονομικούς όρους και τα κτηνιατρικά πιστοποιητικά που απαιτούνται για την εισαγωγή νωπού κρέατος πουλερικών από ορισμένες τρίτες χώρες⁴.

¹ ΕΕ L 18 της 23.1.2003, σ. 11.

² ΕΕ L 368 της 31.12.1994, σ. 10. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 806/2003 (ΕΕ L 122 της 16.5.2003, σ. 1).

³ ΕΕ L 240 της 23.9.2000, σ. 19. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την απόφαση 2004/212/ΕΚ (ΕΕ L 73 της 11.3.2004, σ. 11).

⁴ ΕΕ L 378 της 31.12.1994, σ. 11. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την απόφαση 2004/118/ΕΚ (ΕΕ L 36 της 7.2.2004, σ. 34).

- (4) Η απόφαση 2000/585/EK της Επιτροπής καθορίζει τους όρους σχετικά με την υγεία των ζώων και τη δημόσια υγεία καθώς και την κτηνιατρική πιστοποίηση για τις εισαγωγές κρέατος άγριων και εκτρεφόμενων θηραμάτων και κουνελιών από τρίτες χώρες⁵.
- (5) Η οδηγία 97/78/EK του Συμβουλίου καθορίζει τις αρχές που διέπουν την οργάνωση των κτηνιατρικών ελέγχων των προϊόντων που εισάγονται στην Κοινότητα από τρίτες χώρες⁶. Στο άρθρο 11 προβλέπονται ήδη ορισμένες διατάξεις για τη διαμετακόμιση, όπως η χρήση μηνυμάτων ANIMO και του κοινού κτηνιατρικού εγγράφου εισόδου.
- (6) Ωστόσο, για να προφυλαχτεί η Κοινότητα από διάφορες νόσους, είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι οι αποστολές παρασκευασμάτων κρέατος που διαμετακομίζονται μέσω της Κοινότητας συμμορφώνονται προς τους υγειονομικούς όρους εισαγωγής που ισχύουν για τις εγκεκριμένες χώρες ως προς τα συγκεκριμένα είδη ζώων.
- (7) Η απόφαση 79/542/ΕΟΚ του Συμβουλίου, που καταρτίζει πίνακα τρίτων χωρών ή τμημάτων τρίτων χωρών και καθορίζει τους όρους υγείας των ζώων, δημόσιας υγείας και κτηνιατρικής πιστοποίησης για τις εισαγωγές στην Κοινότητα ορισμένων ζώντων ζώων και του νωπού κρέατος αυτών⁷, τροποποιήθηκε πρόσφατα ώστε να συμπεριλάβει τους όρους διαμετακόμισης, καθώς και παρέκκλιση για τη διαμετακόμιση από και προς τη Ρωσία με αναφορά στους ειδικούς συνοριακούς σταθμούς επιθεώρησης που καθορίζονται για το συγκεκριμένο σκοπό.
- (8) Από την αποκτηθείσα πείρα προκύπτει ότι η υποβολή στο συνοριακό σταθμό επιθεώρησης, σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας 97/78/EK, των πρωτότυπων κτηνιατρικών εγγράφων που εκδόθηκαν στην τρίτη χώρα εξαγωγής ώστε να ικανοποιηθούν οι καταστατικές απαιτήσεις της τρίτης χώρας προορισμού δεν εξασφαλίζει επαρκώς την ικανοποιητική τήρηση των υγειονομικών όρων που απαιτούνται για την ασφαλή εισαγωγή των εν λόγω προϊόντων στο έδαφος της Κοινότητας· κρίνεται συνεπώς σκόπιμο να καθιερωθεί υπόδειγμα υγειονομικού πιστοποιητικού που θα χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις διαμετακόμισης των εν λόγω προϊόντων.
- (9) Επιπλέον, ενδείκνυται να αποσαφηνιστεί η εφαρμογή του όρου που προβλέπεται στο άρθρο 11 της οδηγίας 97/78/EK, σύμφωνα με τον οποίο επιτρέπεται η διαμετακόμιση μόνο από τρίτες χώρες των οποίων τα προϊόντα δεν απαγορεύεται να εισαχθούν στο έδαφος της Κοινότητας, με παραπομπή στον κατάλογο τρίτων χωρών που επισυνάπτεται στις αποφάσεις 79/542/ΕΟΚ, 94/984/EK και 2000/585/EK.
- (10) Ωστόσο, θα πρέπει να προβλεφθούν ειδικές προϋποθέσεις για τη διαμετακόμιση αποστολών προς και από τη Ρωσία μέσω της Κοινότητας λόγω της γεωγραφικής θέσης του Καλίνινγκραντ και λαμβάνοντας υπόψη τα κλιματικά προβλήματα που εμποδίζουν τη χρήση κάποιων λιμένων ορισμένες φορές το χρόνο.

⁵ EE L 251 της 6.10.2000, σ. 1. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την απόφαση 2004/245/EK (EE L 77 της 13.3.2004, σ. 62).

⁶ EE L 24 της 30.1.1998, σ. 9. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως (EE L 236 της 23.9.2003, σ. 381).

⁷ EE L 146 της 14.6.1979, σ. 15· όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2004/xxx/EK της Επιτροπής (EE L --- της ---.2004, σ. --). [C (2004) 1308].

- (11) Η απόφαση 2001/881/ΕΚ της Επιτροπής καταρτίζει κατάλογο συνοριακών σταθμών επιθεώρησης που είναι εγκεκριμένοι για τη διενέργεια κτηνιατρικών ελέγχων σε ζώα και ζωικά προϊόντα από τρίτες χώρες⁸ και κρίνεται σκόπιμο να καθοριστούν οι υνοριακοί σταθμοί επιθεώρησης που ορίζονται για τον έλεγχο αυτών των διαμετακομίσεων, λαμβάνοντας υπόψη την παρούσα απόφαση.
- (12) Η απόφαση 2000/572/ΕΚ της Επιτροπής πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως.
- (13) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η απόφαση 2000/572/ΕΚ της Επιτροπής τροποποιείται ως εξής:

1. Προστίθεται το ακόλουθο άρθρο 4α:

«Άρθρο 4α

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι αποστολές παρασκευασμάτων κρέατος για ανθρώπινη κατανάλωση, που εισέρχονται στο έδαφος της Κοινότητας και τα οποία προορίζονται για μια τρίτη χώρα είτε με άμεση διαμετακόμιση είτε αφού προηγηθεί αποθήκευση σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 4 ή το άρθρο 13 της οδηγίας 97/78/ΕΚ και δεν προορίζονται για εισαγωγή στην ΕΚ συμμορφώνονται με τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- α) προέρχονται από το έδαφος τρίτης χώρας ή τμήματος τρίτης χώρας που περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ μέρος 1 της απόφασης 79/542/ΕΟΚ για την εισαγωγή νωπού κρέατος του συγκεκριμένου είδους ζώου ή στο παράρτημα Ι της απόφασης 94/984/ΕΚ για την εισαγωγή νωπού κρέατος πουλερικών ή στο παράρτημα Ι της απόφασης 2000/585/ΕΚ για την εισαγωγή κρέατος άγριων και εκτρεφόμενων θηραμάτων και κουνελιών·
- β) πληρούν τους ειδικούς όρους για την υγεία των σχετικών ζώων, οι οποίοι προβλέπονται στο αντίστοιχο υπόδειγμα πιστοποιητικού υγείας των ζώων το οποίο περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ μέρος 2 της απόφασης 79/542/ΕΟΚ για την εισαγωγή νωπού κρέατος του συγκεκριμένου είδους ζώου, στο παράρτημα Ι μέρος 1 της απόφασης 94/984/ΕΚ για την εισαγωγή νωπού κρέατος πουλερικών ή στο παράρτημα ΙΙΙ της απόφασης 2000/585/ΕΚ για την εισαγωγή κρέατος άγριων και εκτρεφόμενων θηραμάτων και κουνελιών·
- γ) συνοδεύονται από υγειονομικό πιστοποιητικό που έχει συνταχθεί σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος ΙΙΙ και έχει υπογραφεί από επίσημο κτηνίατρο των αρμόδιων κτηνιατρικών αρχών της τρίτης χώρας προέλευσης·

⁸ ΕΕ L 326 της 11.12.2001, σ. 44. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την απόφαση 2004/273/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 86 της 24.3.2004 σ. 21).

- δ) πιστοποιούνται ως αποδεκτά για διαμετακόμιση ή αποθήκευση (κατά περίπτωση) στο κοινό κτηνιατρικό έγγραφο εισόδου από τον επίσημο κτηνίατρο του συνοριακού σταθμού επιθεώρησης όπου έγινε η είσοδος».

2. Προστίθεται το ακόλουθο άρθρο 4β:

«Άρθρο 4β

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 4α, τα κράτη μέλη επιτρέπουν τη διαμετακόμιση οδικώς ή σιδηροδρομικώς μέσα από την Κοινότητα, μεταξύ των καθορισμένων κοινοτικών συνοριακών σταθμών επιθεώρησης που παρατίθενται στο παράρτημα της απόφασης 2001/881/ΕΚ, αποστολών από και προς τη Ρωσία απευθείας ή μέσω άλλης τρίτης χώρας υπό την προϋπόθεση ότι ικανοποιούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) η αποστολή σφραγίζεται με σφραγίδα που φέρει αριθμό σειράς στο συνοριακό σταθμό επιθεώρησης όπου γίνεται η είσοδος στην ΕΚ από τις κτηνιατρικές υπηρεσίες της αρμόδιας αρχής·
 - β) τα έγγραφα που συνοδεύουν την αποστολή και αναφέρονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 97/78/ΕΚ φέρουν τη σφραγίδα «ONLY FOR TRANSIT TO RUSSIA VIA THE EC» (Μόνο για διαμετακόμιση στη Ρωσία μέσω της ΕΚ) σε κάθε σελίδα από τον επίσημο κτηνίατρο της αρμόδιας προϊσταμένης αρχής του συνοριακού σταθμού επιθεώρησης·
 - γ) ικανοποιούνται οι διαδικαστικές απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 11 της οδηγίας 97/78/ΕΚ·
 - δ) η αποστολή πιστοποιείται ως αποδεκτή για διαμετακόμιση στο κοινό κτηνιατρικό έγγραφο εισόδου από τον επίσημο κτηνίατρο του συνοριακού σταθμού επιθεώρησης όπου έγινε η είσοδος.
2. Δεν επιτρέπεται η εκφόρτωση ή η αποθήκευση τέτοιων αποστολών στο έδαφος της ΕΚ, όπως ορίζεται στο άρθρο 12 παράγραφος 4 ή στο άρθρο 13 της οδηγίας 97/78/ΕΚ·
3. Διενεργούνται τακτικοί έλεγχοι από την αρμόδια αρχή για να εξασφαλιστεί ότι ο αριθμός των αποστολών και οι ποσότητες των προϊόντων που εξέρχονται από το έδαφος της ΕΚ συμφωνούν με τον αριθμό των αποστολών και τις ποσότητες των προϊόντων που εισέρχονται σε αυτό».

3. Προστίθεται νέο παράρτημα ΙΙΙ σύμφωνα με το παράρτημα της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται από την 1η Μαΐου 2004.

Το άρθρο 1 σημείο 1 και το παράρτημα εφαρμόζονται από την 1η Ιανουαρίου 2005.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 29ης Απριλίου 2004.

Για την Επιτροπή
David BYRNE
Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ (Διαμετακόμιση ή/και αποθήκευση)

Υπόδειγμα για ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΗ/ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ

1. Αποστολέας (πλήρης επωνυμία και διεύθυνση)	ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ για παρασκευάσματα κρέατος ⁽¹⁾ που προορίζονται για [διαμετακόμιση] [αποθήκευση] ⁽²⁾⁽⁷⁾ στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Αριθ. ⁽³⁾ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ												
2. Παραλήπτης (πλήρης επωνυμία και διεύθυνση)	3. Προέλευση του παρασκευάσματος κρέατος⁽⁴⁾ 3.1 Κωδικός ISO και ονομασία της χώρας:..... 3.2 Κωδικός περιοχής:.....												
5. Προβλεπόμενος προορισμός [διαμετακόμισης]/[αποθήκευσης]⁽⁷⁾ του παρασκευάσματος κρέατος 5.1 Αποθήκευση: Κράτος μέλος της ΕΕ:..... Επωνυμία και διεύθυνση της εγκατάστασης ⁽⁵⁾⁽¹⁰⁾ 5.2 Τρίτη χώρα τελικού προορισμού μετά τη [διαμετακόμιση]/[αποθήκευση] ⁽¹⁰⁾ : Όνομα και διεύθυνση κοινοτικού ΣΣΕ εξόδου ⁽¹⁰⁾ :	4. Αρμόδια αρχή 4.1 Υπουργείο:..... 4.2 Υπηρεσία:..... 4.3 Τοπικό/Περιφερειακό επίπεδο:.....												
7. Μεταφορικό μέσο και ταυτοποίηση της αποστολής⁽⁶⁾ 7.1 [Φορτηγό]/[Σιδηροδρομικό βαγόνι]/[Πλοίο]/[Αεροσκάφος] ⁽⁷⁾ 7.2 Αριθμός(-οί) κυκλοφορίας, όνομα πλοίου ή αριθμός πτήσης:	6. Τόπος φόρτωσης για εξαγωγή 7.3 Λεπτομέρειες ταυτοποίησης της αποστολής ⁽⁸⁾ :												
8. Ταυτοποίηση του παρασκευάσματος κρέατος 8.1 Κρέας από: (είδος ζώου). 8.2 Συνθήκες θερμοκρασίας των παρασκευασμάτων κρέατος που περιλαμβάνονται στην παρούσα αποστολή: ψύξη/κατάψυξη ⁽⁵⁾ 8.3 Ατομική ταυτοποίηση των παρασκευασμάτων κρέατος που περιλαμβάνονται στην παρούσα αποστολή: <table border="1" data-bbox="228 1312 1472 1465"><tr><td data-bbox="228 1312 479 1354">Φύση</td><td data-bbox="482 1312 1015 1354">Διεύθυνση της/των εγκατάστασης (-εων)</td><td data-bbox="1018 1312 1323 1354">Αριθ.</td><td data-bbox="1326 1312 1472 1354">Καθαρό</td></tr><tr><td data-bbox="228 1358 479 1400">των παρασκευασμάτων⁽⁸⁾</td><td data-bbox="482 1358 1015 1400">Παρασκεύασμα κρέατος</td><td data-bbox="1018 1358 1323 1400">Ψυκτικός χώρος αποθήκευσης</td><td data-bbox="1326 1358 1472 1400">τεμαγίων/μονάδων συσκευασίας βάρους(kg)</td></tr><tr><td colspan="3" data-bbox="228 1407 1323 1449" style="text-align: center;">Σύνολο</td><td data-bbox="1326 1407 1472 1449"></td></tr></table>		Φύση	Διεύθυνση της/των εγκατάστασης (-εων)	Αριθ.	Καθαρό	των παρασκευασμάτων ⁽⁸⁾	Παρασκεύασμα κρέατος	Ψυκτικός χώρος αποθήκευσης	τεμαγίων/μονάδων συσκευασίας βάρους(kg)	Σύνολο			
Φύση	Διεύθυνση της/των εγκατάστασης (-εων)	Αριθ.	Καθαρό										
των παρασκευασμάτων ⁽⁸⁾	Παρασκεύασμα κρέατος	Ψυκτικός χώρος αποθήκευσης	τεμαγίων/μονάδων συσκευασίας βάρους(kg)										
Σύνολο													

9. Υγειονομική βεβαίωση

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος επίσημος κτηνίατρος βεβαιώνει ότι τα ανωτέρω παρασκευάσματα κρέατος:

9.1 προέρχονται από χώρα ή περιοχή από την οποία επιτρέπονται οι εισαγωγές κρέατος του σχετικού είδους ζώου στην ΕΚ, όπως ορίζεται στο [παράρτημα II μέρος 1 της απόφασης 79/542/ΕΟΚ]⁽⁷⁾ ή/και στο [παράρτημα I μέρος 1 της απόφασης 94/984/ΕΚ]⁽⁷⁾ ή/και στο [παράρτημα I της απόφασης 2000/585/ΕΚ]⁽⁷⁾ κατά τη σφαγή και

9.2 πληρούν τους συναφείς όρους υγείας των ζώων, όπως ορίζονται στη βεβαίωση υγείας των ζώων στο/στα υπόδειγμα(-τα) πιστοποιητικού(-ών) [BOV]/[POR]/[OVI]/[EQU]/[RUF]/[RUW]/[SUF]/[SUW]/[EQW]⁽⁷⁾ [στο παράρτημα II μέρος 2 της απόφασης 79/542/ΕΟΚ] ή/και [στο παράρτημα I μέρος 2 υπόδειγμα [A]⁽⁷⁾ ή [B]⁽⁷⁾ της απόφασης 94/984/ΕΚ]⁽⁷⁾ ή/και [στο παράρτημα III υπόδειγμα [C]/[D]/[E]/[H]/[I]⁽⁷⁾ της απόφασης 2000/585/ΕΚ]⁽⁷⁾

9.3 προέρχονται από ζώα που εσφάγησαν και υπέστησαν μεταποίηση στις ή μεταξύ⁽⁹⁾.

Επίσημη σφραγίδα και υπογραφή

(τόπος), (ημερομηνία)

(υπογραφή του επίσημου κτηνιάτρου)⁽¹¹⁾

(σφραγίδα)⁽¹¹⁾

(ονοματεπώνυμο με κεφαλαία, ιδιότητα και τίτλος)

Σημειώσεις

(1) Παρασκευάσματα κρέατος κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 94/65/ΕΚ.

(2) Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 4 ή το άρθρο 13 της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου.

(3) Εκδίδεται από την αρμόδια αρχή.

(4) Χώρα και περιγραφή του εδάφους. Το κρέας στα παρασκευάσματα κρέατος πρέπει να προέρχονται από εδάφη ή περιοχές εξουσιοδοτημένες για εισαγωγές των σχετιζομένων ειδών στην ΕΚ όπως εμφανίζονται στο Παράρτημα I της Απόφασης 2000/585/ΕΚ και/ή στο παράρτημα I μέρος 1 της απόφασης 94/984/ΕΚ ή/και στο παράρτημα II μέρος 1 της απόφασης 79/542/ΕΟΚ (όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά).

(5) Πρέπει να περιληφθούν η διεύθυνση (και ο αριθμός έγκρισης, εφόσον είναι γνωστός) της αποθήκης σε ελεύθερη ζώνη, της ελεύθερης αποθήκης, της τελωνειακής αποθήκης ή του προμηθευτή πλοίου.

(6) Κατά περίπτωση, αναφέρονται ο/οι αριθμός(-οί) κυκλοφορίας του σιδηροδρομικού βαγονιού ή του φορτηγού και το όνομα του πλοίου. Εάν είναι γνωστός, αναφέρεται ο αριθμός πτήσης του αεροσκάφους.

Σε περίπτωση μεταφοράς σε εμπορευματοκιβώτια ή άλλα κιβώτια, αναφέρονται στο σημείο 7.3 ο συνολικός αριθμός, ο αριθμός καταχώρισης τους και ο αριθμός των σφραγίδων τους, εφόσον υπάρχουν.

(7) Διαγράφεται η περιττή ένδειξη.

(8) Συμπληρώνεται κατά περίπτωση.

(9) Ημερομηνία ή ημερομηνίες σφαγής. Η εισαγωγή των παρασκευασμάτων κρέατος δεν επιτρέπεται εάν το κρέας στα εν λόγω παρασκευάσματα προέρχεται από ζώα που εσφάγησαν είτε πριν από την ημερομηνία έγκρισης για εξαγωγή προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα της περιοχής που αναφέρεται στο σημείο (4) είτε σε διάστημα κατά το οποίο η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είχε λάβει περιοριστικά μέτρα κατά της εισαγωγής κρέατος του συγκεκριμένου είδους από την εν λόγω περιοχή.

(10) Συμπληρώνεται κατά περίπτωση.

(11) Το χρώμα της μελάνης της υπογραφής πρέπει να είναι διαφορετικό από το χρώμα των τυπογραφικών στοιχείων. Το ίδιο ισχύει για τις σφραγίδες, με εξαίρεση τις ανάγλυφες σφραγίδες ή τα υδατόσημα.

»